

Аннотация. Рассмотрены основные тенденции развития отрасли птицеводства и ее значение для аграрного сектора, экономики в целом. Обоснованы методические и практические подходы к формированию, определению и оценке приоритетных направлений повышения экономической эффективности развития птицеводства в рыночных условиях хозяйствования, которые изменяются на основе технологических, организационных и экономических новаций.

Ключевые слова: птицеводство, продукция птицеводства, мясо птицы, куриные яйца, потребление продукции птицеводства, цена, качество продукции.

Annotation. Basic progress of industry of the poultry farming and its value trends are considered for an agrarian sector and economy on the whole. Methodical and practical approaches to, determination and assessment of the priorities of improving the economic efficiency of poultry in market conditions that vary based on technological, organizational and economic innovations.

Keywords: poultry farming, products of the poultry farming, chicken meet, chicken eggs, consumptions of products of the poultry farming, price, quality of products.

УДК:338.43:364.48:316.334.55(477)

Л.А. Рарок, аспірант ПДАТУ *

ПРОБЛЕМИ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНСЬКОГО СЕЛА

Висвітлено основні проблеми розвитку українського села та запропоновані шляхи їх подолання для покращення умов проживання на сільських територіях за рахунок удосконалення соціальної інфраструктури.

Ключові слова: інфраструктура, соціальна інфраструктура, сільські території.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. За роки незалежності в українському селі здійснено глибокі структурні реформи, докорінно перебудовано земельні та майнові відносини, створено організаційно-правові структури ринкового спрямування на основі приватної власності на землю і майно, індивідуальної, сімейної та колективної форм організації праці. Водночас у розвитку агропромислового комплексу залишається низка дуже складних проблем, які не лише перейшли у спадок від старої адміністративної системи, а й стали результатом окремих помилок у його реформуванні і недостатній послідовності в їхньому здійсненні [8].

На сьогодні не існує досконалої комплексної програми розвитку сільської місцевості. Такі Закони України як «Про особисте селянське господарство», «Про сільськогосподарську дорадчу діяльність», «Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року» та ін., що стосуються селянських господарств, більшою мірою залишаються на рівні декларації і виконують суто захисну функцію та не сприяють розвитку особистих селянських господарств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Дослідженню сільського розвитку українського села присвячені праці таких вчених як Л. Богуш, О. Булавко, П. Гайдуцького, З. Герасимчук, Б. Данилишина, Д. Доманчука, М. Кропивко, В. Месель-Веселяка, Л. Михайлової, В. Онищенко, В.М. Трегобчук, Б. Панасюка, І. Прокопи, К. Прокопишак, П. Саблука, Л. Шепотько, В. Юрчишина та ін.

Постановка завдання: проаналізувати стан та основні тенденції розвитку сільської інфраструктури в Україні; виділити основні проблеми, що виникають від незадовільного її функціонування і окреслити напрями прискореного просування до стандартів країн ЄС.

Виклад основного матеріалу дослідження. За останні десятиріччя характерними для українського села стали соціально-економічний занепад і злиденність переважної частини селянства.

Про кризовий стан українського села свідчать низький рівень життя, безробіття, зниження народжуваності і збільшення смертності. Більшу частину населення села складає старше покоління і пенсіонери, відбувається відплив молоді до промислових центрів. Це свідчить про низький рівень розвитку соціальної інфраструктури.

Соціальна інфраструктура – комплекс галузей, які безпосередньо пов'язані зі створенням загальних умов для відтворення робочої сили і забезпечення нормальної життєдіяльності людей. Вона охоплює такі сфери діяльності: житлово-комунальні, побутові, медичні, торговельні, громадського харчування, освітні, культурні, туристичні, спортивно-оздоровчі, поштово-телеграфні, транспорту, зв'язку, новітніх технологій тощо.

Перед соціальною інфраструктурою стоять наступні завдання:

- створити умови для продуктивної зайнятості та збільшення доходів сільського населення;
- докорінно поліпшити матеріальне становище та підвищити престиж сільської інтелігенції;
- посилити соціальний захист найуразливіших верств сільського населення;
- забезпечити стабільне функціонування, розвиток і підвищення якості соціальної інфраструктури.

Зміни повинні розпочатися найперше з прийняття закону, який би чітко визначав суть поняття «продовольча безпека держави» і критерії її оцінки.

Наступними кроками повинні стати розроблення програми розвитку сільськогосподарських виробництв, надання пільг та привілеїв з метою заохочення до праці за допомогою збільшення грошових доходів селян, наприклад, [2]:

- посилення міжгалузевого регулювання економічних відносин для підвищення загального рівня дохідності суб'єктів господарювання в аграрному секторі;
- удосконалення системи та підвищення рівня оплати праці працівників виробничої та соціальної сфер аграрного сектору;
- здійснення захисту прав власності громадян на належні їм землю та майно і гарантування оптимального розміру орендної плати за них;
- надання державної підтримки розвитку дрібного і середнього підприємництва на селі;
- створення спеціального фонду підтримки підприємницької діяльності на селі молодих сімей;
- розвитку та підтримки діяльності кредитних спілок;
- поліпшення умов реалізації селянами продукції особистих підсобних господарств [4].

На основі цього повинна розроблятися система заходів щодо підвищення престижності праці у сільських навчальних закладах, закладах охорони здоров'я, культури, фізичної культури і спорту, соціального обслуговування населення.

Також потрібно сприяти створенню системи фінансового та матеріально-технічного забезпечення, що можна виконати за допомогою таких основних заходів [6]:

- створення «Фонду кредитних гарантій»;
- сприяти розвитку кооперації та спеціалізації;
- ввести спеціальний курс для підготовки, перекваліфікації та підвищення кваліфікації спеціалістів сільського господарства.

Отже, українське село може зробити значний крок до передової інфраструктури і першим кроком до розвитку сільського господарства є створення комплексної відповідної програми розвитку сільської місцевості, яка б одразу почала впроваджуватись у життя.

Наступною проблемою, яка постає перед нами, є перетворення аграрного сектору на високоефективний, конкурентоспроможний сектор економіки.

Дану проблему можна умовно розділити на такі підпункти:

- потенціал аграрного сектору України високий, але не використовується повністю або використовується нераціонально;
- погіршення екологічного стану основного природного ресурсу – землі;
- слабка інфраструктура та інформаційне забезпечення.

Звідси випливають наступні заходи:

- застосування ресурсозберігаючих та екологічно нешкідливих технологій виробництв;
- надання виплат, грошової та матеріальної допомоги територіям з критичним екологічним станом;
- розробка каральних методів за нераціональне використання природних ресурсів [5].

Повинна бути створена система моніторингу, аналізу та прогнозування кон'юнктури аграрного ринку, збору та поширення оперативної інформації для всіх учасників [1].

Сприяння формуванню розгалуженої заготівельно-закупівельної мережі допоможе у створенні товарних партій продукції, її транспортуванні, зберіганні, контролі якості і безпеки продукції сільськогосподарських виробників. Чималу роль відіграє прийняття програми створення та розвитку мережі оптових сільськогосподарських ринків.

Третім етапом аспекту розвитку сільських територій є їх комплексний розвиток та розв'язання соціальних проблем на селі. Основними питаннями постають такі як рівень життя, демографічний склад, трудова міграція сільського населення.

Вирішення цих питань потребує проведення таких заходів:

- потрібно надати широку фінансово-кредитну та інвестиційну підтримку, але оскільки на даний час існують проблеми з держбюджетом, то повноцінною заміною може стати податкова політика, яка стимулюватиме розвиток сільського господарства;
- створення розгалуженої мережі дорадчих служб;
- забезпечення доступу населення до якісних соціальних послуг та соціальної інфраструктури;
- забезпечення доступу населення до інформації.

Таким чином, досліджуючи сільську місцевість, не потрібно забути про створення відповідних умов життя населення, які у подальшому розвитку необхідно наближати за якістю до міських [9].

Розвиток несільськогосподарських видів діяльності на селі – це важливе джерело зайнятості і доходів сільського населення, особливо через сезонність сільського господарства і неможливість забезпечення інтенсивної цілорічної зайнятості сільського населення у сільськогосподарському виробництві [3].

Також вважаємо, що потрібно привернути увагу до європейського фонду розвитку українського села. Мета фонду полягає в соціально-економічному відродженні сільської місцевості України як однієї з передумов її успішного просування до Європейського співтовариства. Виходячи з цього, завданням фонду є підвищення рівня життя сільського населення, подолання бідності сільських мешканців через створення сприятливого середовища для зростання їх добробуту, покращення доступу до соціально необхідних послуг, поступове наближення умов життя до рівня економічно розвинутих країн, забезпечення конкурентоздатності сільських територій та повної реалізації економічного потенціалу, розбудова громадянського суспільства.

Загалом – соціальне відродження сільської місцевості, подолання бідності селян, поступове наближення умов життя до рівня економічно розвинутих країн [10].

Висновки. Отже, удосконалена інфраструктура даватиме результати і у віддаленому майбутньому. Вона не лише дасть змогу безпосередньо підвищити якість життя, а й допоможе досягти всіх інших поставлених цілей: модернізації сільського господарства та створення нефермерських робочих місць, зокрема за допомогою зниження собівартості виробництва і залучення та утримання кваліфікованих робітників. Створення відповідної інфраструктури є необхідною умовою розвитку конкурентних сільськогосподарських та несільськогосподарських підприємств на селі. Крім того, це безпосередньо впливатиме на якість життя у сільських районах [7].

Виходячи з даних проблем, можна сказати, що досягнення підвищення рівня сільського господарства можливе через поступове впровадження 3 етапів:

I – створення відповідної нормативної бази для регулювання розвитку села і для забезпечення населення відповідними правами та обов'язками;

II – вирішення питань щодо нераціонального використання природних ресурсів, підвищення рівня конкурентоспроможності, інфраструктури та інформаційного забезпечення;

III – соціального розвитку, оскільки підвищення загального економічного рівня не можливе без якісного соціального розвитку, який відіграє одну з провідних ролей у виробництві.

Список використаних джерел

1. Васьківська К.В., Сембай І.В. Соціально-економічні аспекти розвитку сільських територій. // Регіональна економіка. – 2009. – № 2. – С. 142-148.
2. Корецький М. Х. Державне регулювання аграрної сфери у ринковій економіці: Монографія. – К.: Видавництво УАДУ, 2002. – 260 с.

3. Месель-Веселяк В.Я. Напрями забезпечення конкурентоспроможності аграрного виробництва. // Економіка АПК: Міжнародний науково-виробничий журнал. – 2009. – № 10. – С. 7-14.
4. Мостовий Г. І. Агробізнес: державне регулювання : Монографія. – Х.: Основа, 2002. – 300 с.
5. Осташко Т.О. Ринок сільськогосподарських земель: очікування, оцінки і передбачення. // Аспекти сільського розвитку. Вісник інституту сільського розвитку. – 2007. – № 1-4 (8-9). – С. 33-48.
6. Седік Д., Кобута І.В., Пугачов М.І., Прокопенко С.С., Чапко І.П. Формування стратегічної середньострокової політики розвитку села і сільського господарства. // Аспекти сільського розвитку. Вісник інституту сільського розвитку. – 2007. – № 1-4 (8-9.) – С. 2-32.
7. Стратегічні напрями розвитку агропромислового комплексу України /За ред. П.Т. Саблука, В.Я. Месель-Веселяка. – К.: ІАЕ, 2002. – 60 с.
8. Хорунжий М. Й. Аграрна політика: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 1998. – 240 с.
9. Українська аграрна конфедерація. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://agroconf.org>
10. <http://www.nbu.gov.ua>

Аннотація. Отражены основные проблемы развития украинского села и предложены пути их преодоления для улучшения условий проживания в сельских территориях за счет совершенствования социальной инфраструктуры.

Ключевые слова: соціально-економічне розвиток, інфраструктура, соціальна інфраструктура, сільські території.

Abstract. The basic problems of the Ukrainian village and suggested ways to overcome them, to improve living conditions in rural areas by improving infrastructure.

Key words: soci -economic development , infrastructure , social infrastructure, rural areas .

УДК 338.43.003.12:346.24

М.В. Лучик*, аспірант ПДАТУ*

БЕЗПЕКА ЯК СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНЕ ЯВИЩЕ

Досліджено категорію „безпека”, обґрунтовано тісний взаємозв'язок між соціальною і економічною її складовими, визначено пріоритетними для української держави досягнення соціально-економічної безпеки

Ключові слова: безпека, загрози, соціальна безпека, економічна безпека, соціальна сфера, соціальна стабільність, соціальне відторгнення

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. В умовах постійного ускладнення суспільного і господарського життя, прискорення темпів змін своєчасне і вірне врахування взаємозв'язків між соціальними та економічними аспектами стає важливою перевагою будь-якого суспільства, а їх неврахування, навпаки, призводить до дуже відчутних втрат.

На сучасному етапі розвитку, поряд з позитивними тенденціями в економіці та соціальній сфері України, спостерігаються негативні соціальні наслідки системної кризи, такі як висока соціальна поляризація суспільства, широка криміналізація всіх сторін суспільного життя. Усі вони є внутрішніми джерелами загроз і небезпек для розвитку країни та її окремих регіонів. У цих умовах істотно зростає роль забезпечення громадської та особистої безпеки, стабільності суспільства та захисту інтересів різних соціальних груп.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Проблематика дослідження сутності і змісту економічної безпеки держави та її регіо-

* Науковий керівник – доктор економічних наук, в.о. професора Волошук К.Б.

* © М.В. Лучик, 2012